Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)

(241310)

Analitycy finansowi

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)

(241310)

Analitycy finansowi

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) (241310)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [105]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): https://pixabay.com/pl/biznesmen-sukces-strza%C5%82ki-zysk-2245116 [dostęp: 10.07.2018].

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl http://www.itee.radom.pl

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3
2. OPIS ZAWODU ... 4
2.1. Synteza zawodu ... 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 8
2.7. Zawody pokrewne ... 8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 8
3.1. Zadania zawodowe ... 8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Zarządzanie ryzykiem ... 9
3.3. Kompetencje społeczne ... 11
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 11
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu ... 13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 15
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 15
7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 16
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 16
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) 241310

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Specjalista do spraw ryzyka finansowego (analityk ryzyka finansowego).
- Specjalista do spraw technicznej akceptacji ryzyka.
- Underwriter.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 3412 Underwriter, insurance.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011–2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Ireneusz Myszker – WCK Trading Sp. z o.o., Gdańsk.
- Teresa Kiełczewska-Hamori – Smartbrains s.c., Warszawa.
- Anna Jawor-Joniewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Urszula Jeruszka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Barbara Sajkiewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Zdzisław Czajka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Maciej Gruza – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Recenzenci:

- Anna Misiuk – Bank Millennium S.A., Warszawa.
- Magdalena Radwańska – PZU S.A., Wrocław.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Andrzej Organ – ekspert niezależny, Warszawa.
- Elżbieta Cwalina – Konzeption 2 Sp. z o.o., Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Specjalista zarządzania ryzykiem[10] **(underwriter)** zajmuje się ograniczaniem poziomu ryzyka zakładu ubezpieczeń względem przyjmowanego do ubezpieczenia[8] przedmiotu, poprzez prowadzenie analiz przyjmowanego przedmiotu ubezpieczenia, konstruowanie klauzul ograniczających zakres ubezpieczenia, określanie dodatkowych warunków ochrony (np. przez formułowanie zaleceń przeciwpożarowych) oraz proponowanie składki pozataryfowej.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Głównym zadaniem **specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera)** jest ograniczenie prawdopodobieństwa poniesienia straty[6] poprzez minimalizację różnych rodzajów ryzyka zakładu ubezpieczeń względem przyjmowanego do ubezpieczenia przedmiotu. Osoba wykonująca ten zawód zajmuje się oceną występujących zagrożeń[9], kosztów wiążących się z ich ograniczeniem bądź transferem ryzyka do towarzystwa reasekuracyjnego, rekomenduje środki zapobiegawcze w postaci klauzul dodatkowych. Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) planuje i kształtuje proces zarządzania ryzykiem. Monitoruje otoczenie rynkowe[4] z uwzględnieniem posunięć konkurencji.

Warunkiem koniecznym do poprawnego wykonywania pracy jest znajomość przepisów prawa, w tym: regulacji wewnętrznych i zewnętrznych, w szczególności wynikających z działań podmiotów nadzoru finansowego, dyrektyw unijnych, ustaw i rozporządzeń regulujących rynek ubezpieczeniowy. Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) musi więc na bieżąco analizować wszelkie zmiany i nowelizacje przepisów. Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) w swojej pracy koncentruje się przede wszystkim na małych i średnich przedsiębiorstwach oraz klientach korporacyjnych.

Specjaliści zarządzania ryzykiem (underwriterzy) zwykle działają w wąskich specjalizacjach, zajmują się np. ubezpieczeniami jachtów, ubezpieczeniami majątkowymi w małych i średnich przedsiębiorstwach, OC działalności itp. Specjalista w danej, wąskiej dziedzinie posiada doskonałą znajomość ogólnych warunków ubezpieczenia, taryf, wytycznych, klauzuli rozszerzających i zawężających i potrafi zastosować ją w odniesieniu do przepisów ogólnych.

Sposoby wykonywania pracy

Pracownik w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** korzysta z różnych sposobów wykonywania pracy, takich jak:

- identyfikowanie rodzajów ryzyka dla instytucji/przedsiębiorcy w oparciu o schematy i wytyczne względem konkretnych branż,
- zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi, takimi jak: biurami compliance[1], centra analizowania przestępczości ubezpieczeniowej oraz jednostki operacji majątkowych,

- analizowanie kondycji finansowo-ekonomicznej klientów oraz potencjalnych klientów,
- zbieranie dokumentacji od klientów, np. instrukcji bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
- wdrażanie mechanizmów pomiaru i kontroli ryzyka występującego w organizacji,
- analizowanie lokalnego otoczenia rynkowego, konkurencji i potrzeb klientów,
- ochrona firmy przed zagrożeniami, które mogą wynikać z niedoszacowania ryzyka,
- wykrywanie anomalii rynkowych i nowo powstających dziedzin ryzyka,
- wypracowywanie planów zarządzania ryzykiem,
- tworzenie procedur z zakresu zarządzania ryzykiem,
- wdrażanie mechanizmów pomiaru i kontroli ryzyka,
- ocenianie występujących rodzajów ryzyka w organizacjach,
- sporządzanie sprawozdawczości z zakresu zarządzania ryzykiem,
- przygotowywanie ofert ubezpieczeniowych zgodnie ze strategią przedsiębiorstwa[7] i wytycznymi underwritingowymi,
- wspieranie merytoryczne oraz współpracowanie z działami sprzedaży w zakresie obsługiwanych produktów,
- prowadzenie szkoleń produktowych oraz z zakresu obowiązujących przepisów prawa,
- inicjowanie i podejmowanie działań prosprzedażowych i prorentościowych w obsługiwanym produkcie,
- wdrażanie działań mających na celu rozwój produktów,
- współpracowanie z brokerami[2] i agentami w celu budowania z nimi długoterminowych relacji,
- konstruowanie porozumień kierowanych do konkretnych klientów, brokera lub agenta,
- współpracowanie z innymi działami towarzystwa ubezpieczeniowego w zakresie realizacji zadań sprzedażowych,
- współpracowanie z partnerami zewnętrznymi w zakresie produktów podlegających ofertom specjalnym.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejscem pracy **specjalisty zarządzania ryzykiem (underwitera)** jest biuro towarzystwa ubezpieczeniowego, jednak niekiedy praca w tym zawodzie oznacza konieczność odbywania wyjazdów służbowych. Najczęściej wiążą się one z prowadzeniem lustracji mienia przyjmowanego do ubezpieczenia (m.in. sporządzanie zdjęć z oceny i zaleceń w zakresie ochrony mienia).

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) w procesie realizacji zadań zawodowych wykorzystuje następujące maszyny i narzędzia pracy:

- komputer z oprogramowaniem biurowym umożliwiającym przygotowywanie ofert, prezentacji, zbieranie materiałów i danych niezbędnych do planowania i wykonywania pracy, z oprogramowaniem do przeglądania zasobów internetu, wysyłania i odbierania poczty elektronicznej oraz ze specjalistycznym oprogramowaniem służącym do analizy ryzyka,
- komunikatory umożliwiające prowadzenie spotkań on-line,
- telefon komórkowy,
- drukarki, skanery i inne typowe urządzenia biurowe,
- samochód (w przypadku pracownika wykonującego pracę w terenie).

Organizacja pracy

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) może realizować powierzone mu zadania w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze godzin, w elastycznym czasie pracy lub w ramach telepracy, poza siedzibą firmy. Najczęściej spotykana forma to praca stacjonarna, w biurze, realizowana w szczegółowo określonym zakresie godzinowym.

Pracownicy w tym zawodzie z reguły zatrudnieni są w centrach oceny ryzyka ubezpieczeniowego zlokalizowanych w większych ośrodkach miejskich. Centra zapewniają płynną pracę w segmencie ubezpieczeń, przejmując zapytania terenowe wymagające wyższych kompetencji. Są one zorganizowane na zasadzie zespołów kierowanych przez menedżera, któremu podlegają specjaliści zarządzania ryzykiem (underwriterzy).

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Wykonywanie pracy w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** nie wiąże się z występowaniem specyficznych zagrożeń dla zdrowia. Praca w pomieszczeniach biurowych przed ekranem komputera może jednak powodować znużenie, bóle głowy, ewentualnie problemy ze wzrokiem.

Niezbyt korzystna dla zdrowia jest również wymuszona pozycja siedząca, która może powodować dolegliwości ortopedyczne i/lub bóle kręgosłupa. Wykonywanie tego zawodu wiąże się z dużym obciążeniem psychicznym wynikającym z pracy pod presją czasu, co może wywoływać stres i wpływać negatywnie na ogólny stan zdrowia osoby ją wykonującej.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** ważne są:

<u>w kategorii wymagań fizycznych</u>
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu;

<u>w kategorii sprawności sensomotorycznych</u>
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- rozróżnianie barw,
- spostrzegawczość;

<u>w kategorii sprawności i zdolności</u>
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- rozumowanie logiczne,
- dobra pamięć,
- uzdolnienia rachunkowe,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- zdolność współdziałania,
- zdolność przekonywania,
- łatwość wypowiadania się w mowie i piśmie;

<u>w kategorii cech osobowościowych</u>
- samodzielność,

- inicjatywność,
- odporność emocjonalna,
- wytrwałość,
- samokontrola,
- dokładność,
- cierpliwość,
- łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą,
- dążenie do osiągania celów o ustawicznego rozwoju zawodowego.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) nie musi spełniać szczególnych wymagań fizycznych i zdrowotnych. Jednak z uwagi na stałe kontakty z innymi ludźmi czynnikiem utrudniającym pracę w tym zawodzie są wady i dysfunkcje narządu wzroku, które nie mogą być skorygowane szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, wady narządu słuchu, które nie mogą być skorygowane aparatem słuchowym w przypadku co najmniej jednego ucha, tak aby możliwa była komunikacja werbalna.

Zawód ten mogą wykonywać osoby z dysfunkcją kończyn górnych i dolnych, w tym osoby poruszające się na wózkach, przy czym w takiej sytuacji należy dostosować do ich potrzeb stanowisko pracy.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **specjalista do spraw ubezpieczeń majątkowych i osobowych** wymagane jest wykształcenie wyższe.

Preferowane jest ukończenie kształcenia o kierunku związanym z ubezpieczeniami, ekonomią i finansami, rachunkowością lub analizą matematyczną/statystyką.

Kandydat do pracy w zawodzie specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) powinien znać przynajmniej jeden język obcy w stopniu zaawansowanym (preferowany jest język angielski). Pracodawcy zwykle zwracają też uwagę na doświadczenie kandydatów, preferowane są osoby o co najmniej dwuletnim doświadczeniu w pracy w podobnym zawodzie.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

W zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** nie ma formalnych wymogów w zakresie tytułów zawodowych, kwalifikacji czy uprawnień niezbędnych do wykonywania pracy. Od osób wykonujących ten zawód pracodawcy z reguły oczekują:

- certyfikatu świadczącego o biegłej znajomości języka obcego,
- dyplomu ukończenia studiów podyplomowych z zakresu zarządzania ryzykiem,
- wiedzy z zakresu rynku ubezpieczeń, zarządzania ryzykiem, likwidacji szkód[3], prowadzenia audytu wewnętrznego potwierdzonej nieformalnym certyfikatem ukończenia kursu lub szkolenia w tym zakresie.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** rozwój i awans zawodowy odbywają się poprzez doskonalenie wiedzy i umiejętności zawodowych, w wyniku czego pracownik ma możliwość kontynuowania kariery w obszarze analizy ryzyka ubezpieczeniowego lub awansu na menedżera produktu lub kierownika zespołu specjalistów zarządzania ryzykiem (underwriterów).

Alternatywna ścieżka kariery to praca w firmie brokerskiej i bliski kontakt z klientem lub praca w instytucjach bankowych w charakterze analityka kredytowego.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Osoba pracująca w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** ma możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych w instytucjach edukacji formalnej (uczelnie wyższe, instytucje naukowe) i pozaformalnej (instytucje szkoleniowe) m.in. w toku:

- studiów podyplomowych na kierunkach: zarządzanie ryzykiem w instytucjach finansowych, zarządzanie ryzykiem w organizacji, ubezpieczenia gospodarcze,
- kursów i szkoleń z zakresu zarządzania ryzykiem,
- wewnętrznych szkoleń organizowanych przez pracodawcę w przedsiębiorstwie.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Specjalista do spraw ubezpieczeń majątkowych i osobowych	241307
Specjalista do spraw ubezpieczeń społecznych	241308
Specjalista do spraw ubezpieczeń zdrowotnych	241309

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (uderwriter)** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Identyfikowanie rodzajów ryzyka dla danego podmiotu.
Z2 Analizowanie kondycji finansowo-ekonomicznej klientów oraz potencjalnych klientów.
Z3 Przygotowywanie ofert zgodnie ze strategią i wytycznymi underwritingowymi.
Z4 Zapewnianie ochrony towarzystwa ubezpieczeniowego przed zagrożeniami, które mogą wynikać z niedoszacowania ryzyka ubezpieczeniowego.
Z5 Analizowanie lokalnego otoczenia rynkowego: konkurencji i potrzeb klientów.
Z6 Prowadzenie sprawozdawczości z zakresu zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym.
Z7 Wspieranie merytoryczne sieci sprzedaży w zakresie obsługiwanych produktów ubezpieczeniowych.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Zarządzanie ryzykiem

Kompetencja zawodowa Kz1: Zarządzanie ryzykiem obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z7, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Identyfikowanie rodzajów ryzyka dla danego podmiotu	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Obszary, w których ponoszone jest ryzyko; • Zasady określania relacji ryzyka w stosunku do rentowności; • Wybrane zagadnienia z dziedziny prawa, finansów, medycyny itp. niezbędne do klasyfikowania przedsięwzięć pod kątem ich atrakcyjności/opłacalności; • Prawdopodobieństwo wystąpienia straty dla firmy; • Dane statystyczne dotyczące ryzyk.	• Identyfikować i opisywać obszary, w których ponoszone jest ryzyko; • Charakteryzować przedsięwzięcia o najlepszej relacji ryzyka w stosunku do rentowności; • Wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin (prawo, finanse, medycyna itp.) w celu klasyfikowania przedsięwzięć pod kątem ich atrakcyjności/opłacalności; • Określać stopień ryzyka, na jakie narażony jest dany podmiot; • Analizować dane statystyczne dotyczące ryzyk.

Z2 Analizowanie kondycji finansowo-ekonomicznej klientów oraz potencjalnych klientów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Wskaźniki, które należy brać pod uwagę, oceniając kondycję finansowo-ekonomiczną danego klienta; • Zasady obsługiwania oprogramowania komputerowego do przetwarzania danych finansowych; • Zasady szacowania możliwości zmiany sytuacji klienta; • Dokumenty niezbędne do stworzenia analizy kondycji finansowo-ekonomicznej klientów; • Zasady przeprowadzania analizy finansowej klientów.	• Wybierać i interpretować odpowiednie wartości liczbowe tworzące obraz sytuacji finansowej klienta; • Obsługiwać odpowiednie oprogramowanie komputerowe do przetwarzania danych finansowych; • Przewidywać możliwości zmiany sytuacji klienta; • Posługiwania się dokumentami niezbędnymi do przeprowadzenia analizy kondycji finansowo-ekonomicznej klientów; • Przeprowadzać analizę finansową klientów.

Z3 Przygotowywanie ofert zgodnie ze strategią i wytycznymi underwritingowymi	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Strategię swojej firmy; • Zasady i metody szacowania rentowności realizacji oferty produktów ubezpieczeniowych w danych okresach; • Zasady indywidualizowania oferty produktów ubezpieczeniowych; • Zasady opracowywania planów długotrwałej współpracy z klientem; • Zasady i techniki sprzedaży; • Przepisy prawne dotyczące współpracy, jaką firma nawiązuje z innym podmiotem rynkowym.	• Dostosowywać oferty do strategii swojej firmy; • Szacować rentowność realizacji oferty produktów ubezpieczeniowych w danych okresach; • Indywidualizować ofertę produktów ubezpieczeniowych w zależności od profilu i oczekiwań klienta; • Opracowywać plan długotrwałej współpracy z klientem; • Przedstawiać klientom korzyści wynikające z podjęcia długotrwałej współpracy; • Wykonywać zadania zawodowe zgodnie z przepisami prawa dotyczącymi współpracy, jaką

	towarzystwo ubezpieczeniowe nawiązuje z innym podmiotem rynkowym.

Z4 Zapewnianie ochrony towarzystwa ubezpieczeniowego przed zagrożeniami, które mogą wynikać z niedoszacowania ryzyka ubezpieczeniowego	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Proces szacowania ryzyka; • Analizować obszary charakteryzujące się większym odsetkiem błędów; • Zasady analizowania i interpretowania danych statystycznych; • Zasady i metody interpretowania wyników badań oraz tworzenia rozwiązań, które pozwolą wyeliminować dotychczasowe błędy; • Konsekwencje złego oszacowania możliwości finansowych klienta; • Sposoby wymiany informacji z innymi pracownikami formy i uzupełniania własnych badań oraz statystyk.	• Wskazywać obszary, w których ocena ryzyka mogła zostać źle przeprowadzona; • Analizować przyczyny, dla których dany obszar charakteryzuje się większym odsetkiem błędów; • Interpretować dane statystyczne i na ich podstawie tworzyć własne podsumowania; • Interpretować wyniki własnych badań, przedstawiać nowe rozwiązania, które pozwolą wyeliminować dotychczasowe błędy; • Określać konsekwencje złego oszacowania możliwości finansowych klienta • Nawiązywać kontakt z innymi pracownikami firmy w celu wymiany informacji i uzupełniania własnych badań oraz statystyk.

Z5 Analizowanie lokalnego otoczenia rynkowego: konkurencji i potrzeb klientów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Sektor, w którym działa przedsiębiorstwo; • Konkurentów na rynku; • Trendy, które obowiązują w branży; • Zachowania klientów; • Zasady identyfikowania niezagospodarowanych obszarów na rynku ubezpieczeniowym; • Zmiany w przepisach regulujących działalność ubezpieczeniową; • Zasady dostosowywania oferty produktów ubezpieczeniowych do zmieniających się przepisów.	• Analizować sektor, w którym działa przedsiębiorstwo; • Określać i analizować konkurentów na rynku; • Zauważać nowe trendy wyznaczane przez liderów rynku; • Obserwować i interpretować reakcje klientów na zmiany w sektorze; • Dostrzegać niezagospodarowane obszary na rynku ubezpieczeniowym i proponować sposób dotarcia do nich; • Śledzić zmieniające się przepisy; • Dostosowywać oferty produktów ubezpieczeniowych do zmieniających się przepisów.

Z6 Prowadzenie sprawozdawczości z zakresu zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Oprogramowanie biurowe pozwalające gromadzić i przetwarzać dane; • Zasady przygotowywania sprawozdań; • Zasady i metody optymalizowania działalności ubezpieczeniowej; • Zależności pomiędzy poszczególnymi wskaźnikami pokazującymi efektywność produktów ubezpieczeniowych;	• Obsługiwać oprogramowanie komputerowe w celu gromadzenia i przetwarzania danych; • Tworzyć sprawozdania i interpretować ich wyniki; • Wyciągać i przedstawiać wnioski, które pozwolą zoptymalizować przyszłe działania; • Zauważać korelacje pomiędzy wskaźnikami pokazującymi efektywność produktów

• Zasady eliminowania własnych błędów.	ubezpieczeniowych zawartymi w raportach; • Dostrzegać i eliminować własne błędy.

Z7 Wspieranie merytoryczne sieci sprzedaży w zakresie obsługiwanych produktów ubezpieczeniowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Oczekiwania klientów pod kątem oferty ubezpieczeniowej; • Metody optymalizowania produktów ubezpieczeniowych zgodnie z obowiązującymi przepisami; • Różnice pomiędzy ofertą firmy a ofertami konkurentów; • Zasady przygotowywania charakterystyki produktu; • Zasady i metody skutecznej komunikacji; • Zasady prowadzenia szkoleń i prezentacji.	• Tworzyć atrakcyjną ofertę ubezpieczeniową; • Optymalizować produkty ubezpieczeniowe zgodnie z obowiązującymi przepisami; • Uwypuklać i wyjaśniać najmocniejsze strony oferty w porównaniu do konkurencji; • Dokonywać dogłębnej i klarownej charakterystyki produktu; • Komunikować się ze współpracownikami; • Prowadzić szkolenia i prezentacje dla zespołów sprzedażowych.

3.3. Kompetencje społeczne

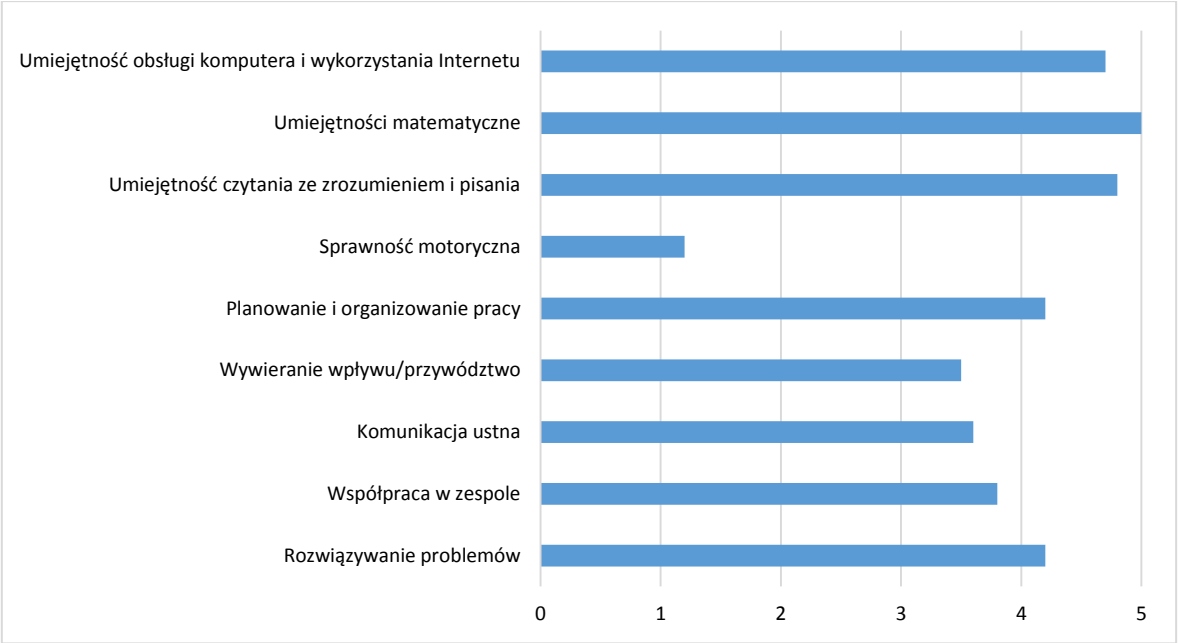
Pracownik w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami dotyczącymi działalności ubezpieczeniowej.
- Prowadzenia efektywnej komunikacji ze współpracownikami zarówno ze swojego działu, jak i z innych działów firmy.
- Przyjmowania odpowiedzialności za rolę społeczną, jaką pełni, w szczególności w kontekście wpływu na wyniki finansowe towarzystwa ubezpieczeniowego.
- Oceniania i korekty własnych postaw i zachowań.
- Podnoszenia własnych kompetecnji na szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych.
- Podnoszenia swojego poziomu ogólnej wiedzy, dzięki której dostrzega nowe zależności pomiędzy ocenianymi zjawiskami.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **specjalista zarządzania ryzykiem (uderwriter)**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) może być zatrudniony w instytucjach finansowych, z reguły w towarzystwach ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych[5]. Typowe miejsca pracy to:

- towarzystwa ubezpieczeniowe,
- banki,
- fundusze inwestycyjne,
- firmy brokerskie,
- inne duże przedsiębiorstwa, takie jak np. firmy konsultingowe, firmy leasingowe itp.

Obecnie (2018 r.) rynek usług ubezpieczeniowych rozwija się, w wyniku czego na rynku pracy występuje zapotrzebowanie na specjalistów zarządzania ryzykiem (underwriterów).

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]**:**
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Osoba pragnąca podjąć pracę w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** może kształcić się w szkołach wyższych, na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych na kierunkach związanych z ubezpieczeniami lub zarządzaniem ryzykiem w instytucjach finansowych.

Do podjęcia pracy w zawodzie specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) wystarczające jest zdobycie wykształcenia wyższego na kierunkach pokrewnych ubezpieczeniom (np. ekonomii, finansach i rachunkowości, statystyce i ekonometrii itp.).

Szkolenie

Specjaliści zarządzania ryzykiem (underwriterzy) mogą poszerzać swoje kompetencje, uczestnicząc w szkoleniach i kursach, np. z zakresu zarządzania ryzykiem. Są one z reguły skierowane do osób mających już wiedzę z zakresu zarządzania finansami, bankowości, analizy statystycznej itp. Szkolenia zwykle obejmują specjalistyczne zagadnienia związane z pracą underwritera, stosowanym aparatem analitycznym, jego zadaniami, wymaganiami, etyką zawodu, prawem bankowym i ubezpieczeniowym itp.

Osoby wykonujące ten zawód mogą także rozwijać kompetencje w trakcie szkoleń wewnętrznych i programów rozwojowych oferowanych przez pracodawcę. Mogą również doskonalić swoje kompetencje zawodowe, uczestnicząc w szkoleniach, konferencjach, jak również warsztatach dotyczących tematyki oceny ryzyka.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]**:**

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
http://www.zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) miesięczne wynagrodzenie całkowite w zawodzie **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** utrzymuje się zwykle w przedziale od 5200 zł do 8800 zł brutto. Co czwarta osoba w tym zawodzie otrzymuje wynagrodzenie wyższe niż 8800 zł brutto.

Poziom wynagrodzeń specjalisty zarządzania ryzykiem (underwritera) zależy m.in. od:
- stażu pracy,
- wielkości i typu firmy,
- typu klienta, na potrzeby którego specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter) wykonuje analizy.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]**:**
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

Zawód **specjalista zarządzania ryzykiem (underwriter)** może być wykonywany przez osoby niepełnosprawne. Warunkiem niezbędnym do tego jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie pod względem technicznym i organizacyjnym warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcjami kończyn dolnych oraz górnych (05-R), także uniemożliwiającymi swobodne poruszanie się, jednak niewykluczającymi możliwości obsługi komputera i utrzymywania kontaktu z innymi osobami,
- z dysfunkcjami narządu wzroku (04-O), które mogą być skorygowane szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcjami narządu słuchu (03-L), które mogą być skorygowane aparatem słuchowym (w przypadku co najmniej jednego ucha) w sposób umożliwiający swobodne porozumiewanie się.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 30.06.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 999, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Korombel A.: Apetyt na ryzyko w zarządzaniu przedsiębiorstwami. Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2013.
- Pociecha J. (red.): Statystyczne metody prognozowania bankructwa w zmieniającej się koniunkturze gospodarczej. Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2014.
- Wach K.: Regionalne otoczenie małych i średnich przedsiębiorstw. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2008.
- Zakrzewska-Bielawska A.: Strategia przedsiębiorstwa, [w:] Zakrzewska-Bielawska A. (red.): Podstawy zarządzania. Teoria i ćwiczenia. Oficyna Wolters Kluwer Business, Warszawa 2012.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]**:**

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Portal dotyczący wynagrodzeń: https://wynagrodzenia.pl/moja-placa/ile-zarabia-underwriter
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).

Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.

Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Biuro compliance**	Komórka organizacyjna w instytucji finansowej odpowiedzialna za przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, przyjętych standardów, norm etycznych i wewnętrznych wytycznych firmy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
2	**Broker ubezpieczeniowy**	Osoba fizyczna albo prawna posiadająca, wydane przez organ nadzoru, zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej i wpisana do rejestru brokerów ubezpieczeniowych.	Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20050480447/U/D20050447Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
3	**Likwidacja szkody**	Proces obejmujący wszystkie działania podejmowane przez zakład ubezpieczeń pomiędzy zgłoszeniem szkody a wypłatą odszkodowania lub też odmową wypłaty. Podejmowane działania są ukierunkowane w szczególności na ustalenie przyczyn i odpowiedzialności za szkodę oraz wysokości odszkodowania lub świadczenia za powstałą szkodę.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
4	**Otoczenie rynkowe**	Całokształt zjawisk, procesów i instytucji kształtujących jego stosunki wymienne, możliwości sprzedaży, zakresy działania i perspektywy rozwojowe.	Wach K.: Regionalne otoczenie małych i średnich przedsiębiorstw. Wydawnictwo UEK, Kraków 2008
5	**Reasekuracja**	Odstępowanie udziałów w ryzykach przyjętych do ubezpieczenia przez towarzystwa ubezpieczeń innym towarzystwom (reasekuratorom). Towarzystwo ubezpieczające (cedent) przekazuje zarazem odpowiednią część składek ubezpieczeniowych w zamian za zobowiązanie reasekuratora do zwrotu proporcjonalnej części wypłaconych odszkodowań. Celem reasekuracji jest podział i wzajemna wymiana ryzyka eliminująca niebezpieczeństwo strat przekraczających własne fundusze i umożliwiająca tym samym prowadzenie operacji ubezpieczeniowych w odpowiednio szerszej skali.	https://ubea.pl/slownik-ubezpieczeniowy/Reasekuracja [dostęp: 10.07.2018]
6	**Strata**	Zmniejszenie korzyści ekonomicznych o określone wartości w formie zmniejszenia wartości aktywów lub zwiększenia zobowiązań i rezerw, co prowadzi do zmniejszenia kapitału lub wzrostu jego niedoboru.	https://mfiles.pl/pl/index.php/Strata [dostęp: 10.07.2018]
7	**Strategia przedsiębiorstwa**	Plan, wzorzec, pozycja wobec konkurentów, najlepszy sposób wykorzystania zasobów i kompetencji organizacji oraz zdolność do szybkiego identyfikowania i wykorzystywania szans pojawiających się w otoczeniu. Jest to ciągły i dynamiczny proces podejmowania wyborów w warunkach niepewności zmierzający do długotrwałego rozwoju.	Zakrzewska-Bielawska A.: Strategia przedsiębiorstwa, [w:] Zakrzewska-Bielawska A. (red.): Podstawy zarządzania. Teoria i ćwiczenia. Oficyna Wolters Kluwer Business, Warszawa 2012

8	**Ubezpieczenie**	Umowny obowiązek dokonania świadczenia przez ubezpieczyciela na rzecz ubezpieczonego na wypadek powstania zdarzeń określonych w umowie ubezpieczeniowej, występujących w życiu, zdrowiu lub mieniu ubezpieczonego; wykonanie obowiązku ubezpieczyciel realizuje poprzez wypłatę odszkodowań lub świadczeń z funduszu tworzonego ze składek wnoszonych przez ubezpieczonych.	Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 999, z późn. zm.)
9	**Zagrożenie**	Generowane przez czynniki zewnętrzne wobec organizacji ryzyko ograniczenia możliwości działania na rynku lub poniesienia strat.	https://mfiles.pl/pl/index.php/Zagro%C5%BCenia [dostęp: 10.07.2018]
10	**Zarządzanie ryzykiem**	Identyfikowanie potencjalnych zdarzeń bądź sytuacji, szacowanie ich skutków oraz prawdopodobieństwa wystąpienia, określenie i zastosowanie odpowiednich sposobów reagowania, a także monitorowanie ryzyka.	Korombel A.: Apetyt na ryzyko w zarządzaniu przedsiębiorstwami. Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2013

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [105]